

PM om alternativ för avgränsning av urbana ekosystemområden enligt artikel 8 NRF

Hur vi väljer att avgränsa de urbana ekosystemområdena är betydelsefullt eftersom de kommer att utgöra:

- de områden där åtgärder ska genomföras och följas upp enligt planen
- de områden som ska nå tillfredställande nivå efter år 2030

Hur vi väljer att avgränsa påverkar möjligheten att genomföra de åtgärder som planen lägger fast och vem som kan behöva komma att göra åtgärder. Men det påverkar även möjligheterna till annan markanvändning. Därför är det viktigt att vi utreder konsekvenserna av olika avgränsningar. Nedan har vi gett exempel på för- och nackdelar som vi kan se.

- ⇒ Vilka fler för- och nackdelar ser ni med de olika alternativa avgränsningsförslagen?
- ⇒ Vilka analyser behöver vi göra för att få svar på vad avgränsningsalternativen kan medföra för konsekvenser?

Definition av urbana ekosystem enligt förordningen

Urbana ekosystemområden i en stad eller i en mindre stad och förort ska omfatta:

- Hela staden eller den mindre staden och förorten, eller
- Delar av staden eller den mindre staden och förorten, inbegripet åtminstone dess tätbefolkade centrum, tätbefolkade kluster och, om den berörda medlemsstaten anser det vara lämpligt, stadsnära områden.

Medlemsstaterna får samla de urbana ekosystemarealerna i två eller flera angränsande städer eller två eller flera mindre städer och förorter, eller båda, till en gemensam ekosystemareal för dessa städer eller mindre städer och förorter. (NRF artikel 14.4)

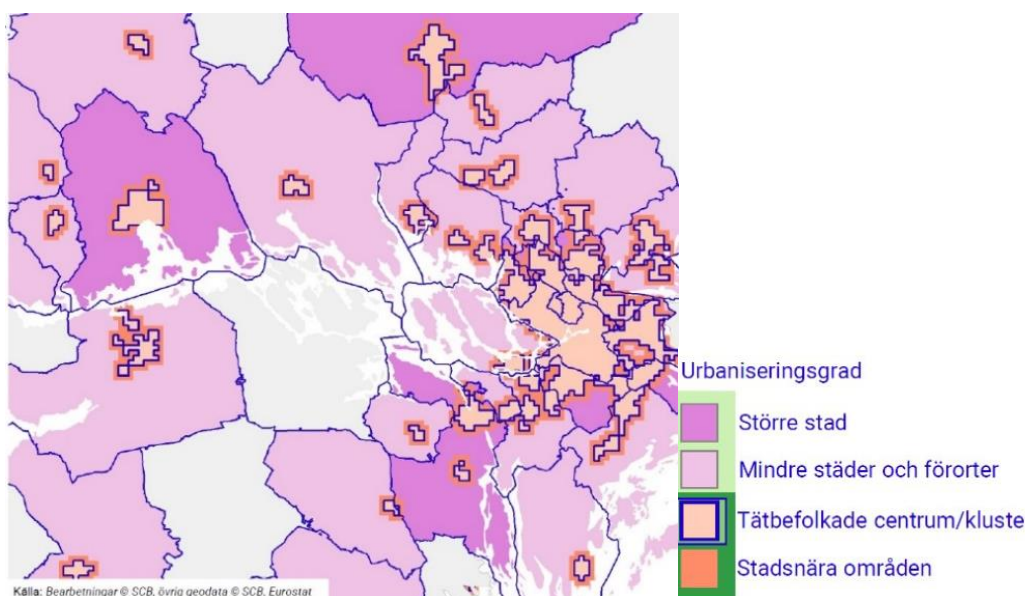
Medlemsstaterna ska göra avgränsningen i alla kommuner som klassas som "städer" eller "mindre städer och förorter", vilket för Sveriges del innebär att 151 kommuner omfattas.

Vilka alternativ till avgränsning finns det?

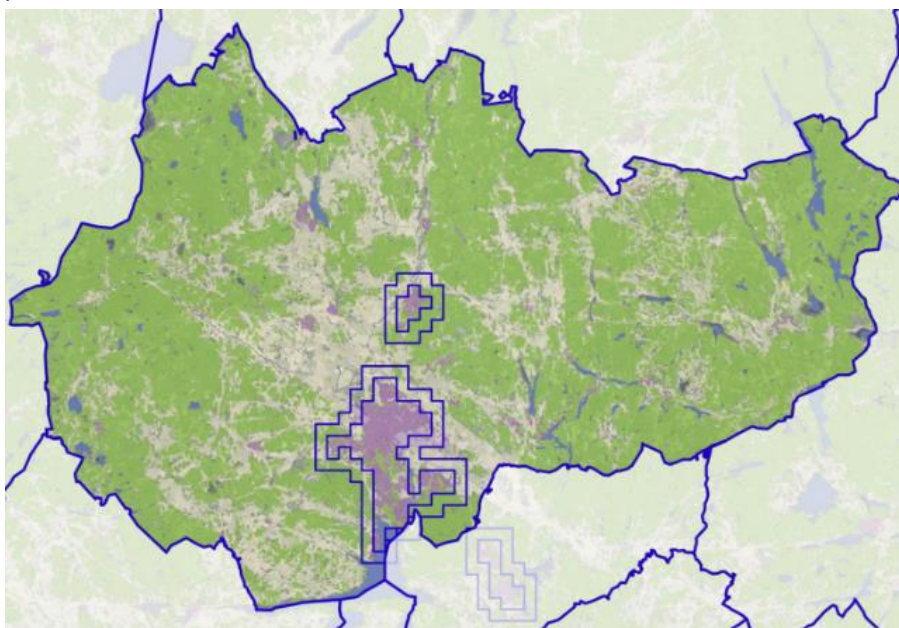
Kravet i förordningen är att de urbana ekosystemområdena minst omfattas av det som enligt DEGURBA definieras som tätbefolkade kluster (alt 2 nedan). Utöver dessa två alternativ lyfter förordningen enligt definitionen ovan även möjligheten att arbeta med stadsnära områden, vilket tex skulle kunna vara en 1 km-zon runt de tätortsnära klustren (alternativ 3).

I denna karttjänst kan du dyka ner i olika skalor och olika delar av landet för att utforska vilka konsekvenser du tror de olika avgränsningsalternativen kan leda till [NRF april 2025](#).

1. Hel kommun = Större stad eller mindre städer och förorter
2. Tätbefolkade kluster
3. Tätbefolkade kluster med stadsnära zon

Kartan visar exempel på hur de urbana ekosystemen kan komma att avgränsas. Alternativ 1 utgörs av de kommuner som definieras med en urbaniseringsgrad och därför har en rosa ton på kartan (grå kommuner omfattas inte av artikel 8 i NRFen). Alternativ 2 utgörs av de områden med en tjockare blå avgränsningslinje. Alternativ 3 innehåller alternativ 2+ stadsnära områden på 1 km.

Kartan visar en inzoomning för Uppsala kommun och vad de olika avgränsningsalternativen innebär här. I botten av de urbana klustren syns tätortsavgränsningen.

Alternativ 1 - Större städer och mindre städer och förorter

Enligt definitionen avses hela kommuners yta i Sverige som "Större städer" eller "mindre städer och förorter". Detta innebär att ca 200 000 km² (44,5 % av Sveriges yta) utgör urbana ekosystem.

Exempel på fördelar med denna avgränsning

- Större andel grönyta och trädäckning som utgångspunkt för de flesta kommunerna vilket gör att fler uppfyller de nivåer som krävs enligt förordningen.
- Befintlig administrativ enhet som aktörer är vana att arbeta med.

Exempel på nackdelar

- Kommer omfatta en stor del icke urbana områden, vilket inte motsvarar andra länders förhållanden.
- Bidrar inte till syftet med artikel 8 dvs att restaurera ekosystem just i städer, för att förbättra lokalklimatet, bidra till klimatanpassning mm.
- Utveckling av trädäckning skulle påverkas av ex åtgärder i skogsbruket. Skogsavverkning skulle kunna ses som minskning av trädäckning.
- Lägre andel grönyta och trädäckning (jmf med kluster) för flera skånska kommuner (vilket kan innebära att dessa skulle behöva göra mer/större åtgärder för att stänga gapet).
- Åtgärder skulle behöva omfatta stora ytor för att kunna synas i statistiken pga skalan.
- Hela kommunens yta skulle omfattas av krav på ingen nettoförlust och efter 2030 krav på ökning av grönyta och trädäckning, vilket skulle påverka möjligheter till exploatering i större utsträckning. I stort sett all exploatering på grönyta i en kommun skulle behöva kompenseras.
- Avgränsningen innebär ett stort överlapp med arealer i de andra artiklarna. Det blir därmed komplext vilka åtgärder som gäller var och hur dessa kan följas upp.

Alternativ 2 - Tätbefolkade kluster

Om avgränsningen istället görs utifrån det som definierats som tätbefolkade kluster utgör ca 3817 km² (0,85 % av Sveriges yta) urbana ekosystemområden

Exempel på fördelar med denna avgränsning

- Omfattar faktiska urbana miljöer, vilket ligger mer i linje med syftet.
- Rätt skala för åtgärderna kopplade till faktiska byggda miljöer, såsom plantering av trädalléer, grönska på byggnader.
- Mindre risk för ianspråktagande av befintlig grönyta (mest exploatering sker i periurbana zonen).

Exempel på nackdelar

- En för många ny och obekant enhet som kan vara svår att arbeta med

- Medför en snävare avgränsning vilket försvårar för stadsutveckling genom ny bebyggelse i de fall då nivån av grönyta inte redan nås? Kan leda till risk för urban sprawl: Men eftersom det mesta av exploateringen sker i den periurbana zonen är nog risken inte så stor. Endast om det urbana ekosystemområdet inte redan når kravnivån.
- Stor andel areal kan redan vara hårdexploaterad och det kan bli svårt att hitta ytor till att förgröna.

Alternativ 3 - Tätbefolkade kluster med stadsnära områden

Avgränsning motsvarande kluster inklusive en stadsnära buffertzon på 1km, vilket motsvarar ca 8554 km² (1,9% av Sveriges yta). Kan omfatta en stor del stadsnära områden, grönytor som vanligen exploateras för bostads- och verksamhetsändamål. Eventuellt skulle den stadsnära zonen istället kunna sättas vid exempelvis 0,5 km.

Exempel på fördelar med denna avgränsning

- Fångar upp större del av tätorter, dvs nästan all bebyggelse i en tätort kommer med.
- Tätortsnära grönska kommer med i analysen – de har ofta stort värde för den urbana miljön ur tex rekreativ betydelse. Den tätortsnära grönskan påverkas också ofta av närheten till den urbana miljön vilket kan påverka vilka åtgärder som är lämpliga.
- Större flexibilitet för åtgärder, då ytan i den stadsnära zonen inte är helt bebyggd.

Exempel på nackdelar

- Större risk för att grönytor exploateras jämfört med alternativ 2 Tätbefolkade kluster.
- Risk för stadsutbredning/urban sprawl pga exploatering utanför gränsen för det urbana ekosystemområdet i de fall då området inte redan når nivån enligt förordningen.
- Mer omkringliggande skog/jordbrukslandskap /vatten kommer med i det urbana ekosystemområdet.